

KOLOKVIJ O ZATONU ANTIKE

S kolokvijem »Zaton antike« je želelo Slovensko arheološko društvo prikazati čas od 4. do 6. stoletja, kulturo pozne antike in romaniziranih iliro-keltskih staroselcev. Materialna pričevanja, ki so po osvoboditvi številčno izredno narasla, omogočajo celovit in dokumentiran prikaz kulture in civilizacije tega obdobja.

Na kolokvijih Slovenskega arheološkega društva sta bili razčlenjeni že obe problematični obdobji, ki mejita na pozno antiko. Tako je pred časom strokovno srečanje z vrsto prikazov in analiz materialne in duhovne kulture osvetlilo čas zgodnje antike, vse do vdora Markomanov, Kvadov in drugih ljudstev v čas Marka Avrelija. Nadalje je bilo več strokovnih srečanj v preteklih letih posvečenih tako antiki, kakor tudi zgodnjemu srednjemu veku. Naravna je težnja osvetliti obdobja zgodnjega srednjega veka, saj ima to obdobje skromne in teže spoznavne materialne vire in hkrati je to čas, ki doslej ni bil dovolj intenzivno proučevan, predvsem pa čas zgodnje nacionalne zgodovine.

Razprave in spoznanja o zgodnjem srednjem veku na naših tleh in o zgodnjih dobah nacionalnega zgodovinskega razvoja so vse jasneje kazale, da je poznoantično izročilo v zgodnj srednjeveškem času močno. Tudi potreba, da bi pregledno spoznali silnice celotnega antičnega obdobja, je narekovala, da za polnimo vrzel v dosedanjih pogledih še s kolokvijem o pozni antiki, ki je v dokončni obliki dobil naslov »Zaton antike v Sloveniji«.

Sprva je bilo sklenjeno, da bo kolokvij leta 1975 v Szentjurju pri Celju zaradi izkopavanja na bližnji poznoantični postojanki Rifnik. Predvidevali smo, da bo strokovno delo obsežnejše, saj smo sprva načrtovali, da bo Antična sekcija Zveze arheoloških društev Jugoslavije prispevala širšo obravnavo, ki bi zajela ozemlje cele Jugoslavije. Kolokvij naj bi bil osnova za glavni referat o starokrščanski arheologiji Jugoslavije (ki naj bi predstavil našo državo na X. mednarodnem kongresu starokrščanske arheologije v Rimu leta 1975). Ta širši koncept smo morali zaradi omenjenih finančnih možnosti Zveze arheoloških društev Jugoslavije opustiti in tudi SO Szentjur zaradi finančnih težav ni mogel postati gostitelj velikega znanstvenega srečanja. Tako smo na skromnejšem kolokviu aprila 1976 v Ljubljani obravnavali pretežno vire in materialno kulturo Slovenije. Druga področja Jugoslavije so bila predstavljena z referati, ki so posredno pripomogli k bolj zaokroženi podobi Slovenije v pozni antiki ali pa dopolnili vrzeli pri obravnavanju problematike celotnega obdobja. Sreča-

nje je bilo obogateno še z referati strokovnjakov sosednjih dežel: Italije, Avstrije in Madžarske.

Dela, tiskana v pričujočem zvezku Arheološkega vestnika, ki je tudi doslej vedno z razumevanjem sprejemal gradivo kolokvijev Slovenskega arheološkega društva, dajejo pregled novih arheoloških postojank in historično topografskih dogajanj, pregled obdobja, ki je bilo še pred leti zavito v temo, ker je le nekaj najdišč dajalo slutiti bogastvo poznoantičnega izročila. Zaton antike, obdobje propadanja tedanjega civiliziranega sveta, pomeni slovenski arheologiji novo področje dela. Za arheologe se z intenzivnejšim proučevanjem tega časa začne obdobje novih spoznanj in rezultatov, predvsem pa daje študij zatona antike osnovo za razumevanje človeka in njegovih stisk v času podiranja starih izročil, ko se je na obzorju prikazoval nov človek in s seboj prinašal nov svet.

Ljudmila Plesničar

predsednik Slovenskega arheološkega društva